

Palveluyksiköiden valvonta

Vammaisneuvosto 11.3.2026

Johanna Salkosalo, valvonta-asiantuntija

Omavalvonta

- Perustuu lakiin hyvinvointialueesta (6611/2021, 10 §) ja valvontalakiin (741/2023)
- Omavalvontaa toteutetaan kolmessa tasossa; työntekijäkohtaisesti, palveluntuottajan tasolla ja hyvinvointialueen järjestämisvastuun tasolla.
- Eloisan [omavalvontaohjelmassa](#) on määritelty, miten palvelunjärjestäjän ja palveluntuottajan valvonta toteutetaan.

Valvontatiimin tehtävät ja rakenne

- Ensisijainen valvontamuoto on palveluyksiköiden omavalvonta.
- Valvontatiimi tukee omavalvontaa ja varmistaa palvelujen saatavuuden, jatkuvuuden, yhdenvertaisuuden, turvallisuuden ja laadun toteuttamalla järjestämisvastuun valvontaa suorittamalla valvontakäyntejä ja antamalla ohjausta.
- Valvonta kohdistuu omaan ja ostopalvelutuotantoon yhdenvertaisesti.
- Valvontatiimiin kuuluu 4 htv, valvontavastuut jakautuvat:
  - Ikääntyneiden palvelut
  - Sosiaalipalvelut
  - Terveyspalvelut
  - Mielensterveys- ja riippuvuuspalvelut
- Lisäksi asiakas- ja potilasturvallisuustehtävät, vakavien vaaratapahtumien tutkinta, lääkitysturvallisuus, lääkinnällisten laitteiden ammattimaisen käyttäjän vastuuhenkilö.
- Valvontatiimi seuraa lisäksi asiakas- ja potilasturvallisuusilmoituksia, ottaa vastaan Lupa- ja valvontaviraston omavalvontaan siirtämiä valvonta-asioita.

Valvontasuunnitelma 2026

- Palveluyksiköiden valvonta perustuu vuosittaiseen valvontasuunnitelmaan, joka pohjautuu Lupa- ja valvontaviraston valvontasuunnitelmaan.
- Valvontaa tehdään suunnitelmallisesti riskiperusteisesti ja reaktiivisesti.
- Vuonna 2026 valvontaa tehdään suunnitelmallisesti ikääntyneiden, mielenterveysasiakkaiden, vammaisten ympärivuorokautisiin ja yhteisöllisiin ja lastensuojelun sijaishuollon asumisyksiköihin sekä erikoissairaanhoidon ja perusterveydenhuollon yksiköihin.
- Lisäksi suunnitelmallinen valvonta kohdistuu lapsiperhepalveluiden ja vammaisten sosiaalityöhön ja sosiaaliohjaukseen.
- Vammaispalvelujen valvonnassa korostuu itsemääräämisoikeuden tukeminen.

Toteutunut valvonta vammaispalveluissa

Eloisan verkkosivuilla raportoidaan

- [Omavalvontaohjelman seurannasta](#) neljän kuukauden välein
  - [Omavalvonnan vuosiraportti](#) julkaistaan vuosittain.
-
- Vammaisten ympärivuorokautisiin ja yhteisöllisiin palveluihin on vuosina 2023-2025 tehty 42 suunnitelmallista valvontakäyntiä.
  - Vuodelle 2026 on tulossa 10 palveluyksikkökäyntiä.
  - Lisäksi valvontaa on tehty Lupa- ja valvontaviraston ohjauksella sekä epäkohtailmoitusten pohjalta, jolloin poikkeamat ovat kohdistuneet vammaisten yksiköiden toimintaan.
  - Annettu ohjaus kohdistuu henkilöstöön, tilojen asianmukaisuuteen ja turvallisuuteen, asiakkaan kohteluun ja itsemääräämisoikeuden-, lääkityksen- ja terveydenhuollon toteutumiseen.

Valvonta käytännössä

Otsikko

1. Palveluntuottajan tiedot

2. Omavalvontaohjelman ja omavalvontasuunnitelman laatiminen, julkisuus ja seuranta

3. Riskienhallinta

4. Asiakkaan asema ja oikeudet (vammaispalvelu)

5. Henkilöstö

6. Palvelun sisällön omavalvonta

7. Lääkehoito

8. Toimitilat, fyysinen toimintaympäristö, tietojärjestelmät, teknologia sekä lääkinnälliset laitteet

9. Asiakas- ja potilastietojen käsittely ja kirjaaminen, tietosuoja ja tietoturva

Käynnin toteuttamiseksi pyydän täyttämään ohjelmassa itsearvioinnin ja liittämään liitteille varattuun tilaan seuraavat liitteet:

Liite 1. Omavalvontasuunnitelma

Liite 2. Henkilöstöluettelo, josta selviää henkilön koulutus, pätevydet, lääkelupa ja tehtävä yksikössä (liitteenä pohja, jonka ohjelmaan. Muukin pohja samoilla tiedoilla käy)

Liite 3. Lääkehoitosuunnitelma

Liite 4. Rekisteröintipäätös

Liite 5. Työvuorolistan toteuma toimintayksikön edellisestä työvuorolistasta

Pyydän täyttämään tiedot 2.3.2026 mennessä.

Tyyppi	Kuvaus
Poikkeama, lievä	Johtamisjärjestelmä tulee kuvata omavalvontasuunnitelmassa.
Poikkeama, lievä	Omavalvontasuunnitelmatasoinen raportointi puuttuu organisaatiosta.
Positiivinen havainto	Riskienhallinta on kuvattu omavalvontasuunnitelmassa erinomaisesti.
Positiivinen havainto	MES on erinomaisesti laadittu ja tarkka
Positiivinen havainto	Saattohoitopassi on kirjattu koulutussuunnitelmaan.
Poikkeama, lievä	Lääkehoitosuunnitelmassa on kuvattava, miten toimitaan lääkkeiden väärinkäyttötilanteissa.
Poikkeama, lievä	Poistumisturvallisuusselvitys on vietävä sähköiseen järjestelmään.
Kehittämissuositus	Yksikköön tulee laatia laiteturvallisuussuunnitelman mukainen riskikartoitus laitteiden käytön osaamisen varmistamiseen.
Poikkeama, lievä	Asiakastietolain 7 § mukaista ohjeistusta ei ole organisaatiossa.

Asiakkaiden asema ja oikeudet

4. Asiakkaan asema ja oikeudet (vammaispalvelu) ▾

4.1 Palvelujen toteuttamissuunnitelma ▲

4.2 Asiakkaan itsemääräämisoikeus ▾

4.2.1 Yksikössä vahvistetaan asiakkaan itsemääräämisoikeutta ja itsemääräämisoikeutta vahvistavat periaatteet on kirjattu ja ohjeistettu (esim. IMO-käsikirja). ▲

4.2.2 Yksikössä on selkeästi kirjattu ja ohjeistettu itsemääräämisoikeuden rajoittamista ja vahvistamista koskevat periaatteet ja menettelytavat (esim. mitä rajoitustoimenpiteitä yksikössä käytetään). ▲

4.2.3 Yksikössä seurataan ja raportoidaan kuukausittain henkilön omatyöntekijälle ja lailliselle edustajalle erityishuollossa olevilla asiakkailla käytetyt rajoitustoimenpiteet. ▲

4.2.4 Yksikössä on käytössä asiantuntijatyöryhmä mahdollisten erityishuollon rajoitustoimenpiteiden varalle. ▲

4.3 Asiakkaan asema, oikeudet ja osallisuus ▾

4.3.1 Asiakkaan aseman ja oikeuksien toteutuminen on varmistettu. ▲

4.3.2 Yksikössä varmistetaan asiakkaan tiedonsaantioikeus ja osallisuus. ▲

4.3.3 Yksikössä varmistetaan asiakkaiden asiallinen kohtelu. ▲

4.3.4 Asiakkaat voivat pitää yhteyttä ja tavata läheisiään. ▲

4.3.5 Yksikköä koskevat muistutukset, kantelu- ja muut valvontapäätökset käsitellään yksikössä määrittelyn prosessin mukaisesti ja huomioidaan toiminnan kehittämisessä. ▲

4.3.6 Asiakkaiden edunvalvonta on järjestetty tarpeen mukaan. ▲

« Edellinen

4/9

Seuraava »